

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ЕВРОПЕЙСКИТЕ ВЪПРОСИ
И КОНТРОЛ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ

С Т А Н О В И Щ Е

Относно: Бъдещето на Кохезионната политика за периода 2014-2020 г. през призмата на българския парламент преди представяне на законодателните предложения на Европейската комисия

Препоръките от страна на българския парламент, във връзка с новия програмен период на Кохезионната политика на ЕС за периода 2014-2020 г., се генерират на база **двойния демократичен контрол**, осъществяван от Комисията по европейските въпроси и контрол на европейските фондове (КЕВКЕФ), посредством:

- периодични **изслушвания на представителите на изпълнителната власт** и изготвяните на тази база **редовни доклади на КЕВКЕФ¹** за постигнатия напредък при управлението на европейските средства в страната;
- **открит обществен дебат с представителите на гражданския сектор** в рамките на **Съвета за обществени консултации²** към КЕВКЕФ (с участието на представители на бизнеса, неправителствения сектор и академичните среди), както и чрез провеждане на анкетни проучвания по важни въпроси от европейския дневен ред.

¹ КЕВКЕФ изготвя редовни доклади (на всяко шестмесечие) за управлението на средствата от ЕС в Република България, в които отразява постигнатия напредък, проблемните области и препоръки към изпълнителната власт. По този начин, КЕВКЕФ отправя необходимото ранно предупреждение за евентуални пропуски и идентифицирани слабости в националната система за управление на средствата от ЕС. Докладите на Комисията се публикуват редовно на интернет-страницата ѝ: <http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/documents>.

² На 12 юли 2011 г. беше проведено заседание на СОК на тема „*Бъдещето на Кохезионната политика – готови ли сме за предизвикателствата 2014 – 2020*”. Мнението на гражданското общество беше предварително проучено чрез **анкетно допитване** относно нагласите на бизнеса и неправителствения сектор и предложения за усъвършенстване на управлението на европейските средства през следващия програмен период (2014-2020 г.). В резултат от проведената дискусия между представителите на правителството, парламента и членовете на Съвета за обществени консултации, с широк консенсус бяха оформени ключови изводи и предизвикателства пред участието на Република България в процеса на програмиране, които залегнаха в Междинния доклад на КЕВКЕФ за управлението на средствата от ЕС в Република България за 2011 г. Стенограмата от заседанието е достъпна на: <http://parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/members/240/steno/ID/2172>

Препоръките, отправени към изпълнителната власт, в контекста на дебатите за бъдещето на Кохезионната политика на ЕС, са в две **основни направления**: **извлечени поуки от настоящия програмен период 2007-2013 г.** и **визия за следващия програмен период 2014-2020 г.**

Извлечени поуки от настоящия програмен период 2007-2013 г.:

Присъединяването на България към ЕС през 2007 г. съвпадна с началото на настоящия програмен период 2007-2013 г. Изхождайки от **извлечените поуки и опит на България като нова държава-членка, КЕВКЕФ формулира 10 ключови извода от настоящия програмен период**, които да бъдат взети под внимание при участието на страната в процеса на програмиране за периода 2014-2020 г.:

1. Визия: яснота и кохерентност;
2. Приоритизация и целеполагане;
3. Стандартизация – типова документация и електронно управление;
4. Ясни правила и по-малко бюрокрация;
5. Прозрачност;
6. Доверие и постоянен диалог с всички заинтересовани страни на национално и европейско ниво;
7. Дисциплина;
8. Вътрешен имунитет и устойчиви системи за управление и контрол;
9. Бърз старт на прилагането на програмите, предвид строгите времеви рамки за изпълнение на проектите. Достатъчен брой готови за финансиране големи инфраструктурни проекти (в секторите транспорт и околна среда);
10. Укрепване капацитета на администрацията и бенефициентите.

Липсата на достатъчно опит като нова страна-членка и фактори на европейско ниво като: забавяне процеса на одобрение на европейския бюджет, забавяне одобрението на оперативните програми и др., доведоха до късен старт на изпълнението на програмите, късно получаване на положителни оценки за съответствие на системите за управление и контрол по оперативните програми от страна на ЕК и респективно – забавяне на междинните плащания по програмите, което генерира ниски темпове на усвояване на европейските средства в страната.

Визия на парламента за следващия програмен период 2014-2020 г.:

На този етап, преди официалното представяне на пакета от законодателни предложения на ЕК, свързани с бъдещето на Кохезионната политика, на база придобития опит и извлечените поуки, както и с оглед постигане на целите на Стратегия „Европа 2020” и визията за България 2020, КЕВКЕФ счита за необходимо да бъдат взети предвид следните **10 ключови предизвикателства**:

1. Определяне на **малко на брой приоритети**, при запазване на **баланса между базисните приоритети, отразяващи националните реалности и тези, ориентирани към постигане на целите на „Европа 2020”**;

2. **Формиране на ясни и измерими цели и показатели**, за да може да се оценява напредъка по тях;
3. **Разпределяне, диференцирано и приоритизирано на фондовете между оперативните програми.** При определяне на националните приоритети за следващия програмен период, от първостепенно значение е **идентифицирането на нуждите**, които да бъдат адресирани с европейски средства, а **не концентрирането върху вида и конкретния брой на оперативните програми**;
4. Засилване на политическата видимост и тежест на Кохезионната политика. Трябва да се следва логиката **визия – стратегия – планове – програми**. При подготовката на концепцията за Кохезионната политика и структурните фондове за Република България през периода 2014 - 2020 г., **логиката на планиране би могла да се основава на три основни йерархични цели: обща (основна) цел – стимулиране развитието на страната и повишаване на нейната конкурентоспособност; стратегически цели, основани на „Европа 2020“ и оперативни цели** (някои вече залегнали в **Националната програма за реформи**, като подобряване на бизнес средата, подобряване на базисната инфраструктура, образование и конкурентоспособност на пазара на труда, административен капацитет и др.);
5. Преодоляване на **недостатъците на настоящия програмен период**, свързани с тежките процедури, изискващи голям обем от документация при кандидатстването с проектни предложения и отчитането на проектите; забавяне на плащанията по проекти; липса на собствен ресурс в бенефициентите за целите на проекта; неясни указания от страна на администрацията за дейностите, които трябва да се извършат по изпълнение и отчитане на проекта; спорни текстове с възможности за различни тълкувания;
6. **Прилагане на принципа на пропорционалността** през следващия програмен период, посредством който, без да се подценяват правилата, **да се намали административната тежест** и да се улесни рационализирането на процедурите;
7. **Прилагане на интегриран подход** при планирането на бъдещите мерки по програмите и търсенето на синергичен ефект;
8. Следва да се има предвид логиката на документи като Европейска перспектива за пространствено развитие, а именно **развитие по оста „регион-град-селски район“**. В тази връзка в регионалния и пътният сектор може да се разсъждава по посока **инвестиции в малко на брой, но значими и мащабни проекти**, с акцент върху базисната инфраструктура, които са приоритетни за икономиката и регионите на страната. **Базисната инфраструктура** за следващата Многогодишна финансова рамка трябва да се запази като приоритет и да е

обвързана с Европа 2020. В тази връзка трябва да бъдат създадени конкретни индикатори за добавената ѝ стойност. В контекста на устойчивия и приобщаващ растеж е потенциалът за намаляване на вредните емисии въглероден диоксид чрез рехабилитация на жп инфраструктура, намаляване бедността в района на Северна България при изграждане на автомагистрала Хемус и др.;

9. Определяне необходимостта от **„регионално ниво на мислене и планиране”** през следващия програмен период – централизация на процеса на планиране, от една страна и децентрализация на процеса на изпълнение на ниво райони за планиране, от друга;
10. Поддържане на **стабилна макроикономическа среда и здрава институционална рамка.**

Участие в дебатите на европейско ниво:

КЕВКЕФ ще продължи да следи дебата на европейско ниво и ще участва в проверките по субсидиарност на новите законодателни предложения на ЕК относно Кохезионната политика и условията за усвояване на структурните и кохезионния фондове на ЕС за програмния период 2014-2020 г.

КЕВКЕФ обръща внимание, че оценката на бъдещата архитектура на Кохезионната политика и въздействието ѝ на национално ниво следва да се осъществява в контекста на **дебатите по новата Многогодишна финансова рамка (МФР) на ЕС 2014-2020 г.** Тази рамка е средство за реализиране на приоритетите на Европа 2020. КЕВКЕФ счита, че **бюджетът на ЕС трябва да бъде справедлив, отчитайки степента на икономическо развитие** на всяка от държавите-членки. Чрез Кохезионната политика следва да се преодолее изоставането между развити и развиващи се икономики и да се реализира т.нар. „процес на догонване”.

Отчитайки взаимовръзката между тези две ключови теми от европейския дневен ред в рамките на Полското председателство на ЕС, КЕВКЕФ ще проведе анкетно проучване по темата в рамките на Съвета за обществени консултации и ще изрази позицията си по пакета от законодателни предложения на ЕК за новата МФР, на заседанието си на 21 септември 2011 г.